

Vindkraft, den andre siden

DEBATT VINDKRAFT | KLASSEKAMPEN 16. SEPTEMBER 2020

Kjetil Lund, Vassdrags- og energidirektør i NVE

Andreas Skonhoft har 8. september en kronikk i Klassekampen mot vindkraft. Det finnes sterke argumenter mot vindkraft, men det fins også sterke argumenter for. Desto viktigere er det at vi alle bestreber oss på å diskutere på et riktig faktagrunnlag. Dessverre inneholder Skonhofts innlegg flere påstander som ikke er riktige.

Den ene er at vindkraft ikke betyr noe for energimiksen og utslippene av klimagasser i Europa. Det siste tiåret har produksjonen av kullkraft blitt omtrent halvert i Europa. Utslippene av klimagasser fra kraftsektoren har i samme periode gått ned med over 200 millioner tonn, eller mer enn fire ganger Norges samlede utslipp. Kraftproduksjonen i Europa er likevel på om lag samme nivå som for ti år siden. Hva er forklaringen? Jo, at kullkraften har blitt erstattet av vindkraft og solkraft. Kvotesystemet har bidratt til denne omstillingen ved å gjøre kullkraft mindre lønnsomt og fornybar kraft mer konkurransedyktig.

Etter reformen av kvotesystemet i 2018 kan en god del overskuddskvoter dras inn i en reserve. Reformen har også bidratt til å holde kvoteprisene høye, og dermed forsterke den grønne omstillingen. Når EU trolig snart forsterker sine klimaambisjoner, kan det godt være at kvotesystemet får en enda viktigere rolle.

Det som nok kan begrense klimavirkningen av norsk vindkraft, er kapasiteten i kraftnettet. Ikke først og fremst mellom Norge og utlandet, men internt i andre europeiske land. Flere europeiske land har kraftige flaskehals i sitt kraftnett.

Det er derfor ikke likegyldig hvor i Europa den fornybare kraften som skal erstatte fossil kraft, produseres.

Skonhoft hevder at Norge selv ikke trenger vindkraften. Det er i og for seg riktig, vi trenger ikke vindkraft for forsynings sikkerheten vår. Norge har gode utenlandsforbindelser og kan importere kraft ved behov. Men det vil nok ofte måtte skje til høyere priser enn vi selv kan produsere kraft for. Skal vi gjennomføre en sterk elektrifisering av det norske samfunnet for å kutte utslipp av klimagasser, slik våre politiske myndigheter har ambisjoner om, vil vi bruke betydelig mer kraft enn i dag. Da vil nok også kraftprisen øke, særlig om vi ikke bygger ut mer kraft. NVE har tidligere anslått en forskjell på nesten ti øre per kWh i 2040 mellom et scenario der vi bygger ut en god del mer vindkraft og et scenario der vi ikke bygger ut mer vindkraft. Anslag selvsagt usikkert, men gir en pekepinn på forskjellene. For å sette anslaget litt i perspektiv, så er det mer enn tre ganger den forventede økningen i strømprisen av å bygge kraftkabelen North Connect til Storbritannia.

Skonhoft er kritisk til at vindkraft er subsidiert, og hevder at oppgradering av vannkraftverk er mer samfunnsøkonomisk. Han nevner ikke at vannkraft er omfattet av den samme subsidieordningen (elsertifikater). Til dags dato har vannkraften mottatt mer fra denne støtteordningen enn vindkraft. Det inkluderer prosjekter for oppgradering og utvidelse av vannkraft. Denne støtteordningen avsluttes heldigvis neste år.

Det er nok et visst potensial for oppgraderinger av vannkraftverk. Men anslaget på flere titalls TWh, er fra en teoretisk studie av et teknisk potensial. Den omfatter også utvidelser med naturinngrep, og

den tar ikke hensyn til økonomi. I studien heter det at det økonomiske og miljømessig realistiske potensialet, kan være lavere. NVEs anslag over potensialet for oppgraderinger er langt mer moderat.

Skonhoft tar opp kostnader ved tilknytning til kraftnettet. Det bør derfor nevnes at regelverket for tilknytning til kraftnettet er det samme for vannkraft som for vindkraft, og at det er strengere nå enn det noen gang har vært. Hovedregelen er at om en investering utløser behov for forsterking av nettet, må utbygger selv ta inntil 50 prosent av regningen.

Skonhoft er opptatt av naturinngrepene vindkraft medfører, noe som er forståelig. Det er riktig at både vindkraft og vannkraft medfører naturinngrep, og vi bør legge stor vekt på å begrense omfanget av naturinngrep ved alle kraftutbygginger.

Det fins gode grunner for å skattlegge vindkraft hardere enn i dag, for eksempel å innføre en naturavgift, og å sørge for at større deler av inntektene fra vindkraften blir igjen nasjonalt og lokalt. Dessuten bør konsesjonsprosessene bli mer omfattende og enda sterkere forankret lokalt.

Rammene for vindkraft framover skal nå bestemmes av våre politiske myndigheter. Innenfor disse rammene skal NVE så drive forvaltning.